

Sv. Pavol a Dvanásti - Generálna audiencia Benedikta XVI.

„Dnes by som chcel hovoriť o vzťahu medzi sv. Pavlom a apoštolmi“, tým začal sv. Otec stredajšiu Katechétu 24. septembra. „Ježišove slová pri Poslednej večeri (porov. 1 Kor 11, 23 – 25) sú skutočne pre Pavla centrom života Cirkvi z ktorého sa Cirkev vždy znovu rodí a majú významný vplyv na jeho myslenie a jeho osobný vzťah s Ježišom“.

30.09.2008

Milí bratia a sestry,

dnes by som chcel hovoriť o vzťahu medzi sv. Pavlom a apoštolmi, ktorí ho predišli pri nasledovaní Ježiša. Tieto vzťahy boli vždy poznačené hlbokou úctou a úprimnosťou, ktorá u Pavla vychádzala z obrany evanjeliovej pravdy. I keď bol Pavol prakticky súčasníkom Ježiša z Nazareta, nemal príležitosť stretnúť sa s ním počas jeho verejného účinkovania. Preto potom, ako bol zasiahnutý svetlom z neba na ceste do Damasku, pocítil potrebu poradiť sa s prvými Majstrovými učeníkmi, ktorých si vyvolil, aby zanesli evanjelium až po kraj sveta.

V Liste Galaťanom podáva Pavol dôležitú správu o kontaktoch s niekoľkými z Dvanástich,

predovšetkým s Petrom, ktorý bol vyvolený ako Kéfas, čo v aramejčine znamená skalu, na ktorej bola postavená Cirkev (porov. Gal 1, 18), s Jakubom, „Pánovým bratom“ (porov. Gal 1, 19), a s Jánom (porov. Gal 2, 9). Pavol ich neváha nazvať „stĺpmi“ Cirkvi. Osobitne významné je jeho stretnutie s Kéfasom (Petrom), ktoré sa udialo v Jeruzaleme. Pavol ostal u neho pätnásť dní, aby sa s ním „radil“ (porov. Gal 1, 19), totiž, aby sa od neho dozvedel o pozemskom živote Zmŕtvychvstalého, ktorý ho „uchvátil“ na ceste do Damasku a ktorý začal tak radikálne meniť jeho život, že sa z prenasledovateľa Božej Cirkvi stal hlásateľom viery v ukrižovaného Mesiáša a Božieho Syna, ktorú sa v minulosti usiloval zničiť (porov. Gal 1, 23).

Aké informácie získal Pavol o Ježišovi Kristovi počas troch rokov, ktoré nasledovali po stretnutí pri Damasku?

V Prvom liste Korintánom nachádzame dve výpovede, s ktorými sa Pavol oboznámil v Jeruzaleme a ktoré boli už vtedy formulované ako ústredné prvky vznikajúcej kresťanskej tradície. Odovzdáva ich rovnakými slovami, ako ich prijal, a to veľmi obradne: „Odovzdal som vám predovšetkým to, čo som aj ja prijal“ (15, 3). Znamená to, že trvá na vernosti tomu, čo on sám prijal a verne odovzdáva novým kresťanom. Ide o základné prvky, ktoré sa týkajú Eucharistie a zmŕtvychvstania. Sú to state, ktoré boli formulované už v 30-tych rokoch. Takto sa dostávame k Ježišovej smrti, jeho uloženiu do útrob zeme a zmŕtvychvstaniu (porov. 1 Kor 15, 3 – 4). Pozrime sa na jedno i druhé.

Ježišove slová pri Poslednej večeri (porov. 1 Kor 11, 23 – 25) sú skutočne pre Pavla centrom života Cirkvi – Cirkev z tohto centra vyrastá a stáva

sa tak sama sebou. Okrem tohto eucharistického centra, z ktorého sa Cirkev vždy znovu rodí, majú tieto slová významný vplyv aj na celú teológiu sv. Pavla, na celé jeho myslenie a jeho osobný vzťah s Ježišom. Na jednej strane svedčia o tom, že Eucharistia osvecuje prekliatie kríža, ktoré sa stáva požehnaním (porov. Gal 3, 13 – 14), a na druhej strane objasňujú význam Ježišovej smrti a zmŕtvychvstania. V Pavlových listoch sa Ježišovo „za vás“ pri ustanovení Eucharistie mení na „za mňa“ (Gal 2, 20) a stáva sa osobným, lebo Pavol vie, že v tom „za vás“ Ježiš poznal a miloval jeho samého, a na druhej strane to chápe ako „za všetkých“ (2 Kor 5, 14). Teda „za vás“ sa mení na „za mňa“ alebo „za Cirkev“ (Ef 5, 25), alebo tiež – pokiaľ ide o výkupnú obeť na kríži – na „za všetkých“ (porov. Rim 3, 25). Z Eucharistie a v Eucharistii Cirkev rastie a uvedomuje si seba ako „Kristovo telo“ (1 Kor 12, 27), ktoré je

denne živené mocou Ducha
zmŕtvychvstalého Krista.

Aj v texte o vzkriesení je verne
použitá tá istá formula. Sv. Pavol
píše: „Odovzdal som vám
predovšetkým to, čo som aj ja prijal:
že Kristus zomrel za naše hriechy
podľa Písem; že bol pochovaný a že
bol tretieho dňa vzkriesený podľa
Písem, že sa zjavil Kéfasovi a potom
Dvanástim“ (1 Kor 15, 3 – 5). Aj v
tomto prvku tradície, ktorý Pavol
prijal, sa opakuje výraz „za naše
hriechy“, ktorým kladie dôraz na to,
že Ježiš urobil zo seba samého dar
pre Otca, aby nás oslobodil od
hriechov a smrti. Z tohto
sebadarovania vyvodzuje Pavol tie
najstrhujúcejšie a najfascinujúcejšie
formulácie o našom vzťahu ku
Kristovi: „Toho, ktorý nepoznal
hriech, za nás urobil hriechom, aby
sme sa v ňom stali Božou
spravodlivosťou“ (2 Kor 5, 21). „Veď
poznáte milosť nášho Pána Ježiša

Krista, že hoci bol bohatý, stal sa pre vás chudobným, aby ste sa vy jeho chudobou obohatili“ (2 Kor 8, 9).

Bude užitočné pripomenúť si, ako tieto paradoxné Pavlove výroky komentoval vtedajší augustiniánsky mních Martin Luther: „Je to veľkolepé tajomstvo Božej milosti voči hriešnikom: totiž, že podivuhodnou výmenou naše hriechy už nie sú viac naše, ale Kristove, a Kristova spravodlivosť už nie je viac Kristovou, ale našou“ (Komentár k žalmom z rokov 1513 – 1515). A tak sme spasení.

Stojí za to spomenúť, že v pôvodnej kerygme (ohlasovaní) odovzdávanej z úst do úst, sa používal slovesný tvar „je vzkriesený“, a nie „bol vzkriesený“, ktorého používanie je logickejšie v súvislosti s vyjadrením „zomrel a bol pochovaný“. Slovesný tvar „je vzkriesený“ bol zvolený preto, aby sa zdôraznilo, že Kristovo

vzkriesenie ovplyvňuje život veriacich až doteraz: môžeme to preložiť ako „je vzkriesený a naďalej žije“ v Eucharistii a v Cirkvi. Takto všetky Písma vydávajú svedectvo o Kristovej smrti a vzkriesení, lebo – ako napísal Hugo zo sv. Viktora – „celé božské Písmo predstavuje jedinú knihu a touto jedinou knihou je Kristus, pretože celé Písmo hovorí o Kristovi a v Kristovi nachádza svoje naplnenie“ (De arca Noe, 2, 8).

Ak sv. Ambróz Milánsky mohol povedať, že „v Písme čítame Krista“, tak je to preto, že prvotná Cirkev interpretovala všetky Písma Izraela tak, že vychádzala z Krista a k nemu sa vracala.

Postupné zjavovanie sa Zmŕtvychvstalého Kéfasovi, Dvanástim a potom viac ako päťsto bratom naraz a ešte Jakubovi uzatvára Pavol tým, že pripomína, ako sa zjavil jemu osobne na ceste do

Damasku: „A poslednému zo všetkých, ako nedochôdčaťu, zjavil sa aj mne“ (1 Kor 15, 8). Pretože prenasledoval Božiu Cirkev, vyjadruje týmto vyznaním, že je nehodný, aby bol považovaný za apoštola na rovnakej úrovni ako tí, čo ho predišli. Božia milosť však v ňom nebola márna (porov. 1 Kor 15, 10). Dôležitá je totiž identita a jedinečnosť ohlasovania evanjelia: oni rovnako ako ja ohlasujeme rovnakú vieru, to isté evanjelium Ježiša Krista, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych a dáva seba samého v Najsvätejšej Eucharistii.

Význam, ktorý Pavol prisudzuje živej tradícii Cirkvi a ako to odovzdáva svojim spoločenstvám, poukazuje na to, aká mylná je predstava tých, ktorí Pavlovi prisudzujú „vynález“ kresťanstva. Totiž skôr ako začal ohlasovať Ježiša Krista, svojho Pána, stretol ho na ceste do Damasku, stretával sa s ním v Cirkvi, pozoroval

jeho život u Dvanástich a u tých, ktorí ho nasledovali po galilejských cestách. V nasledujúcich katechézach budeme mať príležitosť hlbšie sa oboznámiť s tým, čo Pavol odovzdal prvotnej Cirkvi.

Poslanie ohlasovať evanjelium pohanom, ktoré prijal od Zmŕtvychvstalého, však muselo byť potvrdené a garantované tými, ktorí jemu a Barnabášovi podali pravicu na znak schválenia ich apoštolského pôsobenia a evanjelizovania, ako aj prijatia do jediného spoločenstva Kristovej Cirkvi (porov. Gal 2, 9). Z toho je zrejmé, že výraz „ak sme aj poznali Krista podľa tela“ (2 Kor 5, 16), neznamená, že by jeho pozemský život mal menší vplyv na naše dozrievanie vo viere, ale to, že od okamihu vzkriesenia sa mení spôsob, akým utvárame náš vzťah s ním. On je zároveň Božím Synom, „ktorý podľa tela pochádza z Dávidovho rodu a podľa Ducha svätosti od

vzkriesenia z mŕtvych je ustanovený v moci ako Boží Syn“, ako to pripomína Pavol na začiatku Listu Rimanom (1, 3 – 4).

O čo viac sa snažíme sledovať stopy Ježiša z Nazareta na galilejských cestách, o to viac sme schopní chápať, že vzal na seba našu ľudskú prirodzenosť a pripodobnil sa nám vo všetkom okrem hriechu. Naša viera sa nerodí z mýtu, ani z nejakej predstavy, ale zo stretnutia so Zmŕtvychvstalým v živote Cirkvi.